

Opvattingen van het college of burgemeester ex. artikel 33 Reglement van Orde. De griffie zorgt voor verspreiding. Beantwoording volgt zo snel mogelijk en in ieder geval binnen 4 weken.

Naam en fractie: Hugo Bellaart, VVD
Datum indiening: 7 januari 2021
Datum antwoord: 16 februari 2021
Onderwerp: State of the Region (MRA)

Inleiding

Op 2 december vond de State-of-the-Region plaats, een (online) evenement van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) met diverse sprekers, maar vooral ook de spreekbeurt van burgemeester Halsema van Amsterdam, die voortborduurde op een advies van de voormalige topman uit het internationale bedrijfsleven Ben Verwaayen.

Samengevat (eigen woorden) stelt het advies Verwaayen dat gebleken is dat de bestuurders - burgemeesters en Commissarissen van de Koning - unaniem van mening zijn dat de huidige MRA niet voldoet en omgebouwd zou moeten worden van het huidige samenwerkingsverband naar een zelfstandige entiteit die een beperkt aantal vraagstukken namens deelnemers zelfstandig ter hand neemt. Daarbij zou een nieuwe besturing moeten worden ingericht met een Algemene Vergadering, een Bestuur en een Directie, die gedetailleerd werd gepresenteerd..

Aanleiding voor het advies was de evaluatie van het huidige samenwerkingsmodel (rapport 2019: 'Meer richting en resultaat') en de Corona-crisis, met het oog op het verbeteren van de slagkracht én het draagvlak.

Dit samenstel hebben wij eerder leren kennen in de discussie bij de ontwikkeling van de RSA in de Regio Gooi en Vechtstreek.

Vraag 1

Is ons college inderdaad de mening toegedaan - gelet op de stelling in het advies - dat het huidige besturingsmodel en de werkwijze van de MRA niet voldoet en zo ja, waarop is dat gebaseerd?

Antwoord

Het college heeft zich in 2019 nadrukkelijk uitgelaten over de MRA. Het college vond toen dat de slagkracht van de MRA te wensen overlaat en ook dat de MRA zich zou moeten focussen op een beperkt aantal thema's: economie, mobiliteit, wonen en landschap. Ook vond het college dat de MRA de beoogde resultaten van de samenwerking nadrukkelijker zou mogen benoemen en hierover scherper zou mogen rapporteren. Tenslotte vond het college dat de vertegenwoordiging van de Regio in de MRA beter kon. De Regio is geen onderdeel van het platform mobiliteit en maakt ook geen deel uit van de agendacommissie. Deze opvattingen hebben de bestuurders in regioverband geuit naar de onderzoekers die in opdracht van de MRA, die uiteindelijk in het rapport 'Meer richting en resultaat' hebben opgeleverd.

In het rapport 'Meer richting en resultaat' wordt gepleit voor het ontwikkelen van een heldere visie en een meer gefocuste agenda, met een beperkt aantal programma lijnen. Wat de organisatie betreft wordt gepleit voor een afgeslankte regiegroep en een slagvaardiger agendacommissie en meer continuïteit en consistentie in de platforms. Ook wordt een meer prominente Amsterdam bepleit en openheid naar externe partners. Het was de bedoeling dat de aanbevelingen uit het platform in 2020 zouden worden uitgewerkt. Dat is wat betreft de governance/de bestuurlijke structuur van de MRA niet gebeurd. Wel is met de nieuwe MRA de weg ingeslagen van een meer gefocust programma en is nadrukkelijk geprobeerd de beoogde resultaten van de samenwerking scherper te benoemen.

De aanbevelingen van Verwaayen zijn te lezen als een forse aanscherping van de lijn uit het rapport Meer richting. Verwaayen pleit voor een model met een sterke directe, een slank richtinggevend bestuur en een algemene vergadering. Dit model vraagt om een forse ombouw van de MRA.

Het college deelt kortom de opvattingen dat de werkwijze van de MRA beter kan, maar hecht sterk aan het draagvlak voor de MRA en vindt dat de stem van de Regio en de gemeenten daarbinnen een goede plek moet hebben.

Vraag 2

a) Waarom is het in 2017 geïntroduceerde model twee jaar vervroegd geëvalueerd en op wiens initiatief was dat?

Uit het evaluatierapport van 2019 komt naar voren dat het ontbreekt aan een gemeenschappelijke visie. Ook is – in de Regio GV - geconstateerd dat de MRA meer scherpere kan tonen met betrekking tot de resultaten (concreet/in tijd).

- b) Is het advies dat nu voorligt het antwoord op geconstateerde tekortkomingen of zijn er andere oplossingen denkbaar die de slagvaardigheid kan vergroten, en die recht doen aan de verbetering van tegelijkertijd de slagkracht en het draagvlak? Anders geformuleerd: volgt de gepresenteerde oplossing wel logisch uit de probleemanalyse van de evaluatie?
- c) Voor de evaluatie zijn politieke bestuurders geïnterviewd. Bij de ontwikkeling van het advies is echter geleund op *niet*-politieke bestuurders. Acht het college die aanpak passend bij een uitgesproken politiek vraagstuk?

Toelichting bij vraag 2b

Het evaluatierapport doet een variëteit aan observaties die op zichzelf vragen oproepen, die onbeantwoord blijven:

- *De financiële sector is één van de belangrijkste pijlers voor de economie in de MRA. Gelet op de internationale ontwikkelingen, is die pijler ook voor de toekomst het juiste paard om op te wedden?*
- *De MRA doet het goed in termen van werkgelegenheid, maar zeer matig op arbeidsproductiviteit (verwezen wordt naar een rapport van de PBL). Hoe duurzaam is dan het huidige economische bouwwerk?*
- *De lichte besturing van de MRA wordt breed gewaardeerd, maar het rapport ziet in het gebrek aan voortgang op de woningbouw de lichte besturing als oorzaak. Is dat zo, en moet alleen daarom de gehele structuur van de MRA op zijn kop?*
- *Geconstateerd wordt dat de werkwijze uitvoerig staat beschreven in het Convenant, maar dat de uitvoering op diverse aspecten tekortschiet. Die constatering volgt twee jaar na inwerkingtreding. Is fundamentele herziening niet prematuur?*
- *Er is soms sprake (geweest) van irritatie over de rol van het bestuur van Amsterdam in de MRA. Vormt dát voldoende reden om de structuur drastisch te veranderen?*
- *Er is een reeks aan observaties beschreven van gesprekspartners van de onderzoekers, en opvallende eensgezindheid. Het rapport vervolgt dan echter met een aantal particuliere conclusies ('verpletterende versplintering', 'kwetsbaarheid van een lichte structuur') en aanbevelingen van de scribenten (twee voormalig PvdA-bestuurders en een coach). Waarom zijn die conclusies en aanbevelingen als leidraad genomen, en niet de door bestuurders gesignaleerde tekortkomingen/suggesties?*

Antwoord

2a. De evaluatie van de MRA stond al gepland voor 2020. Omdat meerdere participanten in de MRA aangaven het bestaande samenwerkingsmodel te weinig effectief te vinden heeft de Regiegroep toen besloten de evaluatie naar voren te trekken.

2b. In het advies van Verwaayen en in het rapport Meer richting, worden oplossingen voorgesteld die (vooral) focussen op de slagvaardigheid. Draagvlak wordt niet vergeten, maar komt minder prominent naar voren. Overigens moeten we aantekenen dat de geboden adviezen aan de MRA geen blauwdrukken zijn voor de bestuurlijke inrichting van de MRA. De Regiegroep heeft in december 2020 besloten om een compacte Transitie commissie in te stellen die met een voorstel zal komen. De Regio Gooi en Vechtstreek is in deze commissie vertegenwoordigd.

De gemeenteraden zullen worden geconsulteerd over de voorstellen. Naar verwachting zullen de voorstellen leiden tot aanpassing van het convenant. Ook dit vraagt besluitvorming door de gemeenteraden. ,

2c. Het advies in Meer resultaat en het advies van Verwaayen zijn bouwstenen voor de voorstellen die worden voorbereid. Zie voor het proces 2b.

Vraag 3

Sinds wanneer is bekend dat gewerkt wordt aan een fundamentele herziening van de structuur van de MRA, wanneer zijn gedachten voor het eerst ter tafel gekomen en op welke wijze?

Antwoord

Er wordt sinds 2019 nagedacht over de effectiviteit van de samenwerking in de MRA, zie ook antwoord 2a. Aanpassing van de structuur komt hieruit voort en is geen doel op zich. Aanpassing van de structuur is wel een van de aanbevelingen uit het genoemde evaluatierapport uit 2019 Meer richting en Resultaat. Als vervolg op deze aanbevelingen is in 2020 het project Stroomlijnen Governance opgestart en heeft burgemeester Halsema aan Ben Verwaayen de opdracht gegeven een traject te starten gericht op de visieontwikkeling. Beide trajecten zijn nu samengevoegd in de opdracht van de Transitiecommissie.

Vraag 4

De burgemeester van Amsterdam is voornemens bezoeken af te leggen in de metropoolregio.

- a) Op welke wijze en op welke termijn is het college – of de Regio Gooi en Vechtstreek – van plan de gemeenteraad te betrekken bij de overweging de MRA fundamenteel te herzien?
- b) Bestaat er een routekaart van het beoogde proces, en zo ja, kunt u dat delen?

Antwoord

4a voorafgaand aan de evaluatie van de MRA in 2019 heeft het Algemeen Bestuur van de Regio aandachtspunten meegegeven die betrokken zouden moeten worden in de evaluatie. Na oplevering van het rapport Meer richting en resultaat door de evaluatiecommissie zijn alle gemeenteraden geconsulteerd over de uitkomsten van het rapport. De regio Gooi en Vechtstreek heeft op basis van deze consultatie een gezamenlijke reactie ingediend bij de MRA. Ook in het huidige traject zullen de raden worden geconsulteerd.

4b De transitiecommissie heeft een Plan van Aanpak opgesteld. Dit plan zal in februari worden vastgesteld in de Regiegroep en wordt dan doorgestuurd naar de gemeenteraden. Dan is ook in detail duidelijk hoe de raden zullen worden geconsulteerd. Zoals onder 2a beschreven is bij aanpassing van het convenant ook besluitvorming door de raden vereist.

Vraag 5

In de Regio Gooi en Vechtstreek is eerder uitvoerig besproken dat slagkracht en draagvlak (of: democratische legitimiteit) geen afzonderlijke begrippen zijn, maar communicerende vaten; meer ruimte voor draagvlak gaat ten koste van slagkracht en andersom.

- a. Op welke wijze meent het college dat het voorgestelde model (algemene vergadering, bestuur en directie) tegemoet komt aan de behoefte aan democratische legitimiteit van het lokale bestuur?
- b. Wat vindt het college van de keuze voor een zeer ervaren bestuurder uit het internationale bedrijfsleven als adviseur voor een analyse en advies over regionaal, *publiek* bestuur en de inrichting daarvan?

Antwoord

5a. Het door Verwaayen opgestelde model is een bouwsteen voor het voorstel wat door de Transitiecommissie wordt uitgewerkt. De leden van de Regiegroep uit onze regio hebben aangegeven meer aandacht voor de democratische legitimatie belangrijk te vinden in de uitwerking. Dit standpunt werd breed gedeeld. Het college zal een standpunt formuleren als er een voorstel vanuit de Transitiecommissie voor ligt en hierbij de gemeenteraad consulteren.

5b. Het college ziet het advies van Verwaayen als aanvullend op het advies uit Meer resultaat. Zie vraag 2c.

Vraag 6

Wordt bij het vormen van een aparte entiteit ook de instelling van een gemeenschappelijk budget begrepen, en de overheveling van bevoegdheden (verlegd bestuur)?

Antwoord

Het ligt niet in de rede dat gekozen wordt voor het over hevelen van bevoegdheden. , Voor zo'n wijziging is bovendien instemming van betrokken partijen nodig.

Vraag 7

Het advies gaat uit van een fundamentele herziening. Het rapport 'Meer richting en resultaat' beschreef MRA-bestuurders die eensgezind geen behoefte hadden aan een fundamentele verandering van bestuur en inrichting. Daarmee lijkt het advies op gespannen voet te staan.

Hoe kijkt het college daar tegenaan?

Antwoord

Zie ook het antwoord op vraag 1.. Het college neemt verschillen waar tussen de genoemde adviezen, maar ziet ook overeenkomsten in de analyse en de oplossingsrichting. Beide adviezen noemen het belang van een heldere visie en het belang van focus. Ook in het rapport Meer richting wordt opgemerkt dat een breed samengesteld regiegroep die niet vaak bijeenkomst niet makkelijk kan sturen. Het rapport Meer richting zoekt de oplossing echter veel minder in de bestuurlijke organisatie, maar in de duidelijkheid van de koers en hier gefocust en enthousiast gevolg aan geven. Het succes van de MRA zoveel is duidelijk is zowel een functie van organisatie als enthousiasme en draagvlak bij alle betrokken partijen.